

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

هامل ، کلبه قوانین مصوبه ومقررات- گزارش کمیسیونها - صورت مشروح مذاکرات مجلسین - اخبار مجلس انتصابات - آگهیهای رسمی وقانونی

شماره ۱۷۸۵

شنبه ۱۸ فروردین ماه ۱۳۳۰

سال هفتم

شماره مسلسل ۱۲۸

دوره شانزدهم مجلس شورای ملی

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۱۲۸

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز ۵ شنبه ۲۴ اسفندماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - بیانات قبل از دستور - آقایان: ناظرزاده کرمانی - کنجه
- ۳ - اخذ رای نسبت به پیشنهاد آقای ارباب در طرح قانونی راجع به ترتیب انتخاب کمیسیون ها
- ۴ - طرح وتصویب گزارش کمیسیون مخصوص نفت راجع به تأیید تصمیم آن کمیسیون
- ۸ - تعیین موقع جلسه بعد - ختم جلسه بمتوان تنفس

مجلس ساعت ده و بیست دقیقه صبح بر ریاست آقای رضا حکمت تشکیل شد

(۱- تصویب صورت مجلس)

رئیس - صورت غائبین جلسه پیش قرائت می شود

(بشرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه - آقایان : دکتر مصباح زاده اورنگ ، صاحبجمع ، فرامرزی ، فلامرضا فولادوند حاذقی ، طباطبائی

غائبین بی اجازه - آقایان: محمود محمودی قبادیان ، نصرتیان ، قهرمان ، عبدالوهاب اقبال ، شهاب خسروانی ، صد سودآور ، محمد ذوالفقاری آقایانی که قبل از ختم جلسه با اجازه رفته اند ، رضا رفیع پیکاسات ، دولتشاهی یک ساعت ، بهجانی یک ساعت ، شکرانی یک ساعت ، نورالدین امامی یک ساعت ، دکتر هدایتی سی دقیقه ، عباسی سی دقیقه

درآمدگان بی اجازه و آقایانی که قبل از ختم

جلسه رفته اند آقایان: کهمد یک ساعت ، نبوی یک ساعت ، دکتر کاسمی یک ساعت ، ابریشم کلاریکاسات وسی دقیقه ، خسرو فشقائی یک ساعت ، محمد علی منصف یک ساعت ، مجید موقر سی دقیقه ، حسن مکرم سی دقیقه ، محمد هراتی اول جلسه سی دقیقه ، سندنجی آخر جلسه سی دقیقه ، عامری آخر جلسه سی دقیقه ، امیر افشاری اول جلسه یک ساعت

رئیس - نسبت بصورت مجلس جلسه پیش نظری هست ؟

آشتیالی زاده - بنده اخطار قانون اساسی دارم

محمدعلی مسعودی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم

رئیس - بنده نسبت بصورت مجلس میگویم آقای مکی

مکی - بنده راجع بکمیسیون بودجه که مطالبی

عرض کردم بعد معلوم شد که آن اشخاصی که برای توافق انتخاب شده بودند آقای خسرو فشقائی جای خودشان را با آقای صالح داده بودند خواستم رفع سوء تفاهم کرده باشم

رئیس - بسیار خوب، آقای شوشتری نسبت به صورت مجلس نظری دارید؟

شوشتری - مکرر آقا این عرض را کرده ام که اگر مقام ریاست وهیئت رئیسه تصمیمی اتخاذ میفرمودند که نطق وکلاء عصر منتشر میشد عیناً سوء تفاهمی در خارج نمیشد این منظور همرا تأمین میکرد ، در نطقی که جلسه قبل راجع بشیلات کردم عرض کردم ماهی وضعیتش طوری است که بمن اینطور میگویند

علمای این فن، از هر رودخانه که تنم ریزی میکنند در وقت صید باید بر گرد در بهمان رودخانه و اگر بامقدماتی جلوی آن رودخانه را سد بیندند خطسیر خودش را ماهی تغییر میدهد (نمایندگان - دو باره از سر میگویند) (مهمه نمایندگان) اجازه بدهید خطسیر خودش را ماهی تغییر میدهد و بحر خزر از صید ماهی تهری میشود از این جهت این را استدعا میکنم آقای رئیس توجه فرمایند (مهمه نمایندگان) وضمناً می-

خواستم يك قضیه را عرض كنم آقایان همه پریشب خواندند در روزنامه ها راجع به پنی سیلین ساختگی شرحی نوشته بودند مرتکب این عمل باید به دار آویخته شود (صحیح است) اینک وضعیت نسبت خواستم اینرا هم عرض کنم

رئیس - آقای قبیزاده نسبت بصورت مجلس نظری دارید ؟

فقیه زاده - میخواستم بمرض مقام ریاست برسانم در این صورت مجلس ها اشتباه چایی میشود مثلاً در همین صورت مجلس امروز چاپ شده شنبه ۲۲ اسفند در صورتی که سه شنبه بیست و دوم اسفند است و وضمناً برای اینکه سوء تفاهمی پیش نیاید خواستم عرض کنم آقای صاحبجمع چند جلسه است که مرین هستند و حاضر نمیشوند (صحیح است)

رئیس - دیگر نظری نسبت بصورت مجلس نیست؟

(گفته شد خیر) صورت جلسه بعداً تصویب میشود، آقای معده علی مسعودی

محمدعلی مسعودی - بنده طبق ماده

ما هر روز گرفتار بدبختی جدیدی هستیم برای عبور لوله نفت ایران از بعضی ممالک ظاهرأ تا حالا چند دفعه کوتاه شده آدمها کشته شده است جنایات شده است این موضوع یک موضوع کوچکی نیست اگر برای ما حیاتی است برای جرح دنیاهم اینها دیده و متعفن حیاتی است.

دیشب یک تلفنی بن رسید که نقش و حرابه عاجز در مجلس لردهای انگلیس هم بروز کرده این حربه عاجز و این تمه هوم صدای انگلستان دیشب نسبت به یک مقام روحانی و یک شخص مقدس که از نظر روحانیت و وطن پرستی من خیلی مقدس است (نمایندگان - پیش همه مقدس است) و ایرانی ها احترام می گذارند و عالم تشیع بآن احترام می گذارند وقتوی داده است راجح بموضوع نفت باورسراپی شده است در مجلس لردهای انگلیس یک لری سؤال کرده است از هئندرسن معاون پارلمانی در جواب آن لرد این جناب هئندرسن از منافع کیانی های خود مخصوصاً شرکت نفت دولت انگلستان حمایت خواهد کرد.

دیگر اینکه برای تأمین منافع دولت ایران حاضر است وارد مذاکره شود و معامله تصفیه می نماید که نصفی و نصف لک مال ما را برده اند غارت کرده اند حال میگویند باید نصفه کنی پنج سال غارت کردند مملکت ما را بردند حالاً ما می گوئیم که حساب گذشته چه شد (صحیح است).

در روزنامه امروز صبح که آن صدای شوم را نقل کرده بود دیدم که آن جناب هئندرسن نسبت بمقام مقدس یک شخص روحانی که در موقع تبعید از طرف اهالی بمقام نمایندگی تهران انتخاب شد و در تهران نبود عمال کیانی نفت وسیله تبعید او را فراهم کرده بودند در غیاب او مردم رشید تهران او را بعنوان نمایندگی انتخاب کردند یک کلمات توهم آمیزی گفته است و این حرف ها حربه عاجز است عاجز نقش می دهد.

البته انگلستان بعد از جنگ بین المللی اول با این قبیل توپ و تهرها سلطنت ایران را از یک ذلیل بقابیل دیگر انتقال می داد.

البته کیانی هند مورد حمایت بریتانیا واقع میشد که یک ملت سیدمیلیونی را اسیر سازد و این حمایت از کیانی ها برای ادامه غارتگری از لوازم حکومت مستعمراتی است.

ولی بعدالله بعد از جنگ بین الملل دوم انگلستان در سایه امریکا باید ادامه حیات بدهد و قسمت این که دستگاه مظلوم کیانی های غارتگر را حمایت کنند ندارد دولت انگلستان باید بداند که امروز ایران سر دو راهی واقع شده یا آزادی و استقلال کامل یا ممبر کمونیست برای تمام خاورمیانه و دنیا خواهد بود حق ثالث ندارد انگلستان میل دارد ایران در مقابل لشکار خنایر غمخواری قوی باشد ولی در مقابل کیانی غارتگر نفت ضعیف باشد این اشتباه را باید رجال انگلستان از خود دور کنند. اگر ایران آزاد مستقل باشد می تواند تحتل مظلوم کیانی را کرده و این هم در نظر من نامرور و فظوظ و فظوظ و فظوظ است.

ما هر روز گرفتار بدبختی جدیدی هستیم برای عبور لوله نفت ایران از بعضی ممالک ظاهرأ تا حالا چند دفعه کوتاه شده آدمها کشته شده است جنایات شده است این موضوع یک موضوع کوچکی نیست اگر برای ما حیاتی است برای جرح دنیاهم اینها دیده و متعفن حیاتی است.

دیشب یک تلفنی بن رسید که نقش و حرابه عاجز در مجلس لردهای انگلیس هم بروز کرده این حربه عاجز و این تمه هوم صدای انگلستان دیشب نسبت به یک مقام روحانی و یک شخص مقدس که از نظر روحانیت و وطن پرستی من خیلی مقدس است (نمایندگان - پیش همه مقدس است) و ایرانی ها احترام می گذارند و عالم تشیع بآن احترام می گذارند وقتوی داده است راجح بموضوع نفت باورسراپی شده است در مجلس لردهای انگلیس یک لری سؤال کرده است از هئندرسن معاون پارلمانی در جواب آن لرد این جناب هئندرسن از منافع کیانی های خود مخصوصاً شرکت نفت دولت انگلستان حمایت خواهد کرد.

دیگر اینکه برای تأمین منافع دولت ایران حاضر است وارد مذاکره شود و معامله تصفیه می نماید که نصفی و نصف لک مال ما را برده اند غارت کرده اند حال میگویند باید نصفه کنی پنج سال غارت کردند مملکت ما را بردند حالاً ما می گوئیم که حساب گذشته چه شد (صحیح است).

در روزنامه امروز صبح که آن صدای شوم را نقل کرده بود دیدم که آن جناب هئندرسن نسبت بمقام مقدس یک شخص روحانی که در موقع تبعید از طرف اهالی بمقام نمایندگی تهران انتخاب شد و در تهران نبود عمال کیانی نفت وسیله تبعید او را فراهم کرده بودند در غیاب او مردم رشید تهران او را بعنوان نمایندگی انتخاب کردند یک کلمات توهم آمیزی گفته است و این حرف ها حربه عاجز است عاجز نقش می دهد.

البته انگلستان بعد از جنگ بین المللی اول با این قبیل توپ و تهرها سلطنت ایران را از یک ذلیل بقابیل دیگر انتقال می داد.

البته کیانی هند مورد حمایت بریتانیا واقع میشد که یک ملت سیدمیلیونی را اسیر سازد و این حمایت از کیانی ها برای ادامه غارتگری از لوازم حکومت مستعمراتی است.

ولی بعدالله بعد از جنگ بین الملل دوم انگلستان در سایه امریکا باید ادامه حیات بدهد و قسمت این که دستگاه مظلوم کیانی های غارتگر را حمایت کنند ندارد دولت انگلستان باید بداند که امروز ایران سر دو راهی واقع شده یا آزادی و استقلال کامل یا ممبر کمونیست برای تمام خاورمیانه و دنیا خواهد بود حق ثالث ندارد انگلستان میل دارد ایران در مقابل لشکار خنایر غمخواری قوی باشد ولی در مقابل کیانی غارتگر نفت ضعیف باشد این اشتباه را باید رجال انگلستان از خود دور کنند. اگر ایران آزاد مستقل باشد می تواند تحتل مظلوم کیانی را کرده و این هم در نظر من نامرور و فظوظ و فظوظ و فظوظ است.

ما هر روز گرفتار بدبختی جدیدی هستیم برای عبور لوله نفت ایران از بعضی ممالک ظاهرأ تا حالا چند دفعه کوتاه شده آدمها کشته شده است جنایات شده است این موضوع یک موضوع کوچکی نیست اگر برای ما حیاتی است برای جرح دنیاهم اینها دیده و متعفن حیاتی است.

ما هر روز گرفتار بدبختی جدیدی هستیم برای عبور لوله نفت ایران از بعضی ممالک ظاهرأ تا حالا چند دفعه کوتاه شده آدمها کشته شده است جنایات شده است این موضوع یک موضوع کوچکی نیست اگر برای ما حیاتی است برای جرح دنیاهم اینها دیده و متعفن حیاتی است.

ما هر روز گرفتار بدبختی جدیدی هستیم برای عبور لوله نفت ایران از بعضی ممالک ظاهرأ تا حالا چند دفعه کوتاه شده آدمها کشته شده است جنایات شده است این موضوع یک موضوع کوچکی نیست اگر برای ما حیاتی است برای جرح دنیاهم اینها دیده و متعفن حیاتی است.

ایجاد شد و حالا میفرمایند بزور هم اجرا کنند ملت ایران هیچوقت حاضر نیست که زیر بار این حرفها برود خصوصاً با وضعیاتی که امروز در مصالح عمومی هست اطاعت کند و زیر بار این زور برود (صحیح است) قسمت دیگر مرض من این است که هندرسن بیک مقام روحانی این مملکت که نماینده این مجلس هم هست (صحیح است) و مصوبت هم دارد (صحیح است) و از طرف مردم تهران بنمایند کسی مجلس انتخاب شده است توهمین کرده است، هیچ دولتی و هیچ مجلسی نیبایست به مقدمات یک مملکتی برای منافع خودشان برای اینکه بتوانند تا سال ۱۹۹۳ منافع ایران را و فایدهات نفت جنوب را غارت بکنند چنین آهانتی بکنند (صحیح است) هرگز و هیچوجه ملت ایران راضی نخواهد شد که یک دولتی که با اظهار دوستی میکند وضع بین المللی اقتضا میکند که ما با این دولت همیشه دوست باشیم معاون وزارت خارجه اش در مجلس لردها چنین مذاکراتی بکنند (صحیح است)

رئیس - رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای اردلان آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر بر خاستند) تصویب شد پیشنهاد دیگری قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم کمیسیون نفت پیشنهاد دهندگان را نیز برای هر کت در کمیسیون دعوت نماید و با حقوق مساوی با آنها رفتار کند.

رئیس - آقای تیمورتاش، دو پیشنهاد ایشان داده اند این پیشنهاد اولی است

تیمورتاش - بنده پیشنهاد میفرمادم (بعضی از نمایندگان خوانده شد) بنده بیرون بودم خیلی معذرت میفرمادم تا این جا دردم میفرمادم عرض کنم پیشنهاد بنده خیلی ساده است اگر آقایان توجه کنند بطرز انتخاب کمیسیون مخصوص نفت ملاحظه می شود که اعضای کمیسیون نفت از شعب انتخاب شدند از هر هر شعبه ای دو نفر یاسه نفر (نمایندگان - سه نفر) برای اینکه در این امر خطیر و مهم مداخله کنند تماماً این آقایان خودشان کاندید بودند خودشان مایل بودند که مداخله کنند در این کار و وارد در جریان باشند ولیکن عده دیگری هم علاقه مند بودند و رفتند این پیشنهاداتی تهیه کرده اند و تقدیم کمیسیون کرده اند یعنی در واقع زحمتی در اینکار کشیده اند از طرف دیگر همانطور که جناب آقای جمال امامی فرمودند تصور نکنیم این مسئولیت خطیر را یک عده معهود و مقصور میبخواهند بگردن بگیرند بلکه باید بصورتی داشته باشد و لایزال کسانی که واقفاً خودشان علاقه مند باشند باید در این زمین حق اظهار نظر و حقیه داغ داشته باشند باین مناسبت بنده پیشنهاد کردم آقایانی که در آن موقع مقرر و آن ۱۰ روز اولی گذر کرد بود پیشنهاد داده اند حق مشارکت در کمیسیون نفت داشته باشند چون وقتی ما آن جا حاضر شدیم گفتند ما فقط می توانیم توضیح در اطراف پیشنهاد خودتان بدهیم و حق مداخله دیگری نداریم بنابر این بنده پیشنهاد کردم که این امر به

صورت یک تصمیم قانونی باشد کسانی که اظهار علاقه کردند و پیشنهاد دادند حق مشارکت و اظهار نظر در این کمیسیون داشته باشند

رئیس - آقای مکی بفرمائید

مکی (مخبر کمیسیون نفت) - برای حضور آقایان در کمیسیون مخصوص نفت هیچ نوع اشکالی نه تنها نیست حتی شهادت آقایانی که تشریف آوردند آقای امیر نصرت آقای اردلان آقای کشاورز صدر ماخلی خوشوقت میگویم که نمایندگان مجلس شورای ملی از نزدیک تشریف بیاورند توی کمیسیون و عمل کمیسیون را ببینند واقفاً یک کمیسیونی که اینطور صرف وقت کرده است و این طور فداکاری کرده ما از خدا میخواهیم که دائماً تحت مراقبت و کنترل نمایندگان معتمد باشند و اعمال ما را نظارت کنند و اما این که فرمودید در کمیسیون راجع به پیشنهاداتی که عملی میشود بهمین ترتیبی که الان در مجلس هست عمل میشود پیشنهاد مقدمه مال آقای اردلان بود خوانده شد تکلیفش معین شد یک پیشنهاد دیگر که راجع بلی شدن نفت بوده و این پیشنهاد مقدم بر سایر پیشنهاداتی بوده است وقتی این در کمیسیون تصویب شد پیشنهادات دیگر که ۵۰ درصد و ۳۰ درصد ۲۰ درصد باشد یا آنکه بگوئیم نفت سیاه و سفید را یک قیمت بفروشند و فلان اینها مربوط نمیشود اینها در مرحله دوم است وقتی پیشنهاد ملی شدن را رای بدهند مسلماً آن پیشنهاد ۵۰ درصد از بین میرود برای این که منظور نمایندگان معتمد از دادن این پیشنهادات این است که استیفای منافع ایران از شرکت نفت بنحو کامل بشود چونکه صد آمد نودم پیش ما است وقتی پیشنهاد صد درصد تصویب شد آن نود درصد هم تصویب شده و اما آقایان نمایندگان نمیتوانند در مذاکرات شرکت کنند باین دلیل که ممکن است صد تا پیشنهاد به کمیسیون داده شود و تمام پیشنهاد دهندگان هم بخواهند در هر پیشنهاد بمنزله موافق و مخالف صحبت کنند و جهت کنند و رای بگیرند کمیسیون بینا مجلس میشود بنابراین با آسمن آقایان در موقعی که پیشنهاد شان مطرح است هیچگونه مخالفی نیست و موجب کمال خوشوقتی است که بیایند شرکت کنند بیانات خودشان را بگویند و جواب هم بشنوند و بروند بیرون ولی اگر بخواهند در رای شرکت کنند یا در مذاکرات شرکت کنند نمیشود (تیمورتاش - توضیح میفرماید پیشنهاد تصویب آزاد است آقای تیمورتاش هر کس پیشنهاد بدهد بکمیسیون آزاد است در بیان توضیح پیشنهاد خودش این منظور شما تأمین است احتیاج ندارد ولی اگر منظورتان این است که در رای شرکت کنند آیین نامه اجازه نمیدهد.

رئیس - آقای کشاورز صدر بفرمائید

کشاورز صدر - جناب آقای مکی توضیح لازم فرمودند فقط بنده تذکر مختصری عرض میکنم و یک خواهشی از دوست عزیزم آقای تیمورتاش که خیلی دوستشان دارم و علاقه بهشان دارم میکنم بآن این است که ما یک قانونی در مجلس گذرانیم که ۱۸ نفر از هر شعبه ۴ نفر انتخاب بشوند این بهترین طریقی بود که مجلس شورای ملی برای نيل بقصود تشخیص داد اما آنچه که بنده استنباط میکنم این است که

توانند کسانی که پیشنهاد میدهند و اطلاعاتی دارند از وجود آنها در کمیسیون نفت استفاده بشود بنده خودم از کسانی بودم که پیشنهاد ملی شدن نفت را امضاء کرده بودم با اینکه توضیحات کافی آقایان فرموده بودند معذرا بنده يك ساعت وقت دادند حرف زد ما استدعای بنده از جناب آقای تیمورتاش این است که وقتی این نظر ایشان تأمین میشود و در کمیسیون هر کس که پیشنهاد میدهد میتواند توضیحات کافی و شافی بدهد موافقت بفرمایند که این پیشنهاد را پس بگیرد البته همانطور که آقای مکی فرمودند هر کس پیشنهاد میکند آزاد است برود در کمیسیون و در اطراف پیشنهاد خودش توضیح بدهد و هر يك از نمایندگان هم آزادند بروند استماع کنند اظهارات آقایان اعضاء کمیسیون را و تذکرات خصوصی بهشان بدهند این است که بنده از آقایان خواهش میکنم بر بنده منت بگذارید و پیشنهادتان را پس بگیرد.

تیمورتاش - بنده با متثال امر آقایان پیشنهاد اولی ام را که مربوط بشرکت پیشنهاد دهنده در رای هم بود پس میگیرم ولی آنچه که مربوط بدومی است یعنی شرکت در مذاکره آن باقی است (پیشنهاد دوم آقای تیمورتاش شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم پیشنهاد دهندگان بکمیسیون نفت حق مذاکره و شرکت در کمیسیون را داشته ولی در رای نهائی شرکت نخواهند نمود

دکتر معظمی - نظامنامه اجازه نمیدهد

رئیس - آقای تیمورتاش بفرمائید

تیمورتاش - آنچه که در کمیسیون نفت عمل شده است این است که در پیرامون پیشنهادی که خود انسان داده است مدت معینی وقفه معلوم میکنند برای اینکه صحبت بکنند عرض و استدعای بنده چیز دیگری است این است که پیشنهاد دهندگان بحکم اینکه پیشنهاد داده اند و بنا بر این علاقه مند به موضوع هستند بتوانند در مذاکرات کلی شرکت بکنند و حق اظهار نظر داشته باشند ولیکن در رای نهائی که بالاخره باید یک ویدرا ازم تشخیص بدهند و حاکم بر قضیه باشند در آن قسمت مداخله نداشته باشند (مکی - مربوط به پیشنهاد) مربوط بشماره مذاکرات کمیسیون نفت (مکی) - پس معلوم میشود که این دقه کمیسیون نفت باید کار نکند (۱۰ نفر پیشنهاد داده اند ۱۰ تا پیشنهاد بیشتر نبوده است که یکی مربوط با آقایان اعضاء جبهه ملی است این ۱۰ نفر را هم اجازه بفرمائید در مذاکرات شرکت بکنند ولی در رای نهائی شرکت نداشته باشند

صدرزاده - استدعا میکنم ماده ۳۰ آیین نامه قرائت بفرمائید

رئیس - آیین نامه بنایندگان حق حضور داده ولی حق مذاکره نداده این پیشنهاد مخالف آیین نامه است

صدرزاده - این پیشنهاد مخالف آیین نامه است ماده ۳۰ قرائت کنید (شرح زیر قرائت شد)

ماده ۲۰ - در کلبه کمیسیون ما نمایندگان

که عضویت ندارند می توانند حاضر گردند و مذاکرات را استماع نمایند ولی حق دادن رأی ندارند همچنین در مذاکرات کمیسیونها نمی توانند شرکت کنند مگر آنکه از طرف کمیسیون برای این منظور دعوت شده باشند هر گاه رئیس کمیسیون مصلحت و مقتضی نداند هیچکس غیر از اعضای کمیسیون حق حضور در کمیسیون نخواهند داشت

رئیس - این مخالف صریح آیین نامه است

تیمورتاش - بنده بهمین مناسبت است که در این مورد بخصوص این پیشنهاد را کردم

رئیس - نمی شود برخلاف آیین نامه پیشنهاد کرد

تیمورتاش - بحکم اجبار پس گرفتیم

رئیس - حکم اجبار ندارد پس آیین نامه برای چیست؟ پیشنهاد دیگری قرائت میشود (پیشنهاد آقای فقیه زاده شرح زیر قرائت شد)

ریاست مجلس شورای ملی پیشنهاد میکنم جلب نظر متخصصین خارجی در کمیسیون نفت با حضور متخصصین داخلی باشد

فقیه زاده

رئیس - آقای فقیه زاده بفرمائید

فقیه زاده - همکار محترم جناب آقای اردلان پیشنهاد دادند که متخصصین خارجی را دعوت بکنند در کمیسیون و کمیسیون از اطلاعات آنها استفاده بکنند (اللهیار صالح - الزامی نیست) و مجلس رأی داد (محمد علی مسعودی - مجاز است مجبور نیست این خیلی هم خوب است) بنده هم عرضی ندارم و خودم هم با پیشنهاد ایشان موافق بودم، رأی هم دادم ولی خواهم عرض کنم اگر کمیسیون محتاج شد از متخصصین خارجی دعوت بکنند نظر آنها را بخواهد با حضور متخصصین داخلی باشد که کمیسیون حق داشته باشد از متخصصین داخلی از مهندسی که در همان داریم دعوت بکنند اگر آنها اظهار نظری کردند متخصصین ما بتوانند جواب بدهند و آنها را قانع کنند

رئیس - آقای مکی بفرمائید

مکی - عرض کنم در دوره اول کمیسیون نفت که بعضی از آقایان پیشنهاد دادند که از مهندسیین خارج مامهندسی که عضو مجلس نیستند و وسایل نیستند دعوت بکنیم این قبول هم شد این در اختیار کمیسیون است مهندس داخلی در اختیار کمیسیون است همانطوریکه مجلس اجازه داد که مهندسین خارجی دعوت بکنیم مسلماً خارجی را وقتی مجلس قبول کرد داخلی را هم مجلس موافق است و بسته بتصمیم خود کمیسیون است و بنده خواهش میکنم که در همان جا در پیشنهاد آقای اردلان نوشته شود مهندسین داخلی و خارجی (صحیح است)

فقیه زاده - بنده موافقم

رئیس - آقای اردلان موافقت میفرمائید؟ (اردلان - بلی موافقم) پس اصلاحی باید در پیشنهاد آقای اردلان بشود باین ترتیب که متخصصین داخلی و خارجی این محتاج یک رای دیگر هم میباشد - رأی گرفته میشود باین اصلاح که آقای مکی هم قبول کرد آقایانیکه موافقت قیام کنند (عده زیادی قیام کردند) تصویب شد

پیشنهاد دیگری قرائت میشود

پیشنهاد آقای مخبر فرهمند (شرح زیر قرائت شد)

پیشنهاد میکنم آقایان نمایندگان حق دارند تا یازده روز بعد از تشکیل پیشنهادات و نظریات خود را بکمیسیون داده و برای توضیحات در کمیسیون حق حضور داشته باشند

رئیس - آقای مخبر فرهمند بفرمائید

مخبر فرهمند - بنده لازم دانستم که این اختیار با آقایان داده شود که اگر نظریات و پیشنهاداتی در خصوص این ماده دارند بکمیسیون بدهند و کمیسیون هم آقایان را اجازه بدهد حاضر بشوند و توضیحات بدهند یا قانع کنند طرف راو پاسخ بگیرند پیشنهادشان را ۱۰ روز بنظر بنده مخالفی ندارد و مطلب دیگری که بنده خواستم توضیح عرض کنم موضوع اظهاراتی بود که جناب آقای جمال امامی فرمودند (دکتر بقائی - خواهش میکنم فعلاً بفرمائید) مختصر است (دکتر بقائی - همان مختصر را هم بگذارید برای بعد استدعا می کنم) دو کلمه است من بمصلحت مجلس حرف میزنم (جمال امامی - آقای مخبر فرهمند من چه گفتم؟) اجازه بفرمائید، ممکن است بنده بد شنیده باشم معذرت میفرمادم، مجلس شورای ملی، نمایندگان ملت هیچوقت تحت تأثیر واقع نمی شوند (صحیح است) این یکی (جمال امامی - من هم همین را گفتم) و در انجام وظیفه هم انتظار ندارند که جناب آقای دکتر مصدق از آنها اظهار رضایت بکنند (صحیح است) وظیفه را انجام داده انجام وظیفه تشکر ندارد و اگر بنده صبح یا شوم نماز بخوانم منظر باشم که با پیام بگویند آفرین که نماز خواندی این درست نیست، من وظیفه امرا انجام داده ام یک موضوع دیگر که از موقع استفاده میکنم و دو کلمه عرض میفرمایم این است که فرادین گرفتیم و اطلاع ندارم اظهاراتی که آقایان اینجا فرمودند که در مجلس لردهای انگلستان نسبت بایران وقت مذاکراتی کرده اند بسیار خوب

هرمذا کرده ای راجع بنفت بمنفعت خودشان و بضرر ما بگویند حرفی نداریم آزاد هستند ولی حق ندارند بقدمت ما (احسن) (پروچانیت ما) (صحیح است) اهانت بکنند (صحیح است) بچه مناسبت یک مرد روحانی، نماینده مجلس شورای ملی آنجا یک حرفهای میزنند که شایستگی ندارد بالاخره با کمال تأسف باید این حرفها را شنید ولی ایرانی نشان داده است ۶ هزار سال عمر دارد و همیشه در کارهایی که مربوط بملکت و ملت بوده است با ضعف و ناتوانی که داشته است موفقیت داشته است

(صحیح است احسن)

رئیس - آقای مکی بفرمائید

مکی - بنده با پیشنهاد آقای مخبر فرهمند با اضافه این قید که اگر پیشنهاد ایشان در اطراف اجرای آن اصلی باشد که در ماده واحده قید شده است موافقم

رئیس - آقای خوشتری هم نظیر این پیشنهاد

را کرده اند قرائت میشود مدت آن یک هفته است (شرح زیر قرائت شد) ریاست محترم مجلس شورای ملی اینجانب پیشنهاد مینمایم در صورتیکه مجلس شورای ملی تمدید دومه را تصویب فرمود برای کلیه نمایندگان محترم این حق را منظور فرمایند در مدت یک هفته پیشنهادات خود را بدهند

رئیس - آقای خوشتری بفرمائید

خوشتری - عرض کنم جناب آقای مکی استدعا دارم توجه بفرمائید بنده در مدت کمیسیون آن مدتی که کمیسیون محترم نشست و این اندازه زحمت کشید ایامی که بیدار نبودم چند جلسه آمدم در کمیسیون یک پیشنهادی هم حاضر کرده بودم ولی به اثر کسالت موفق نشدم که پیشنهاد را تقدیم بکنم برای اینکه بایستی میباید توضیح میدادم و مرخص بودم لذا نتوانستم بیایم توضیح بدهم اینک عرض کردم که یک هفته آقای مکی نظرشان این است راجع بهمین جزء بنده مخالف نیستم اما اگر پیشنهادی از نماینده محترم چه در ظرف یک هفته یا همانطور که آقای مخبر فرهمند پیشنهاد کرده اند روز برسد آنجا ممکن است که در این قسمت یا قسمت دیگر یک نماینده ای یک نظر صائبی داشته باشد که حال منتقل شده باشد و تا حالا منتقل نشده باشد و در دسترس کمیسیون محترم بگذارند از این جهت فرق نمیکند برای بنده چه ۱۰ روز چه یک هفته اگر آقایان موافقت میفرمایند ۱۰ روز موافقت میفرمایم یک هفته فرق نمیکند بنده با ۱۰ روز موافق هستم

مکی - (مخبر کمیسیون نفت) بنده عرض کردم موافقم بشرط اینکه پیشنهادهایی که آقایان میدهند مربوط باجرائ اصل باشد و پیشنهاداتی که مربوط نباشد مخالف هستم

رئیس - آقایانی که با این پیشنهاد که در ظرف ۱۰ روز بتوانند نمایندگان پیشنهاد ایشان را بکمیسیون بدهند موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد

پیشنهاد آقای کشاورز صدر قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)

متخصصین خارجی که در صورت لزوم دعوت می شوند انگلیسی و از دولتهای تحت الحمایه انگلیس نباشند

کشاورز صدر

رئیس - آقای کشاورز صدر بفرمائید (دکتر بقائی - این قسمت مراعات خواهد شد)

کشاورز صدر - بنده پیشنهاد را این جور اصلاح میکنم که از دولتهای بی طرف باشد، میخواهید آن اسم را بردارید اصلاح بشود باین طریق که از دولتهای بی طرف باشد

مکی - (مخبر کمیسیون نفت) آقایان توجه بفرمائید بنده یک تذکر لازم میدانم عرض کنم و آن این است که اعضاء کمیسیون نفت تا کسبون ما کزیم فداکاری را کرده اند و همینطور مجلس شورای ملی و فرد فرد نمایندگان بقیه من در تمام ۱۶

دوره مجلس شورایی روزی مهتر و بااهمیت و خطیرتر از امروز در تاریخ پارلمان ایران سابقه ندارد شاید مصداق دیگر هم پارلمان ایران نصیب نباشد که يك چنین افتخار باین بزرگی را کسب بکند کمیسیون نفت توجه دارد قربان کمیسیون نفت می‌داند از چه کشوری بیاورد مسلماً کمیسیون نفت این را توجه دارد مسلماً کمیسیون نفت همچوقت نباید برود از انگلستان متخصم بیاورد من خواهش میکنم که این را صرف نظر بفرمائید و مطمئن باشید که در مقابل خدا و وجدان و آقایان نمایندگان اگر بنا باشد دعوت بکنند از همانهایی دعوت خواهند کرد که مورد تأیید و تصویب مجلس شورای ملی قرار بگیرد.

کشاورز صدر - بنده پیشنهادم را با اعتماد به این کمیسیون نفت پس میگیرم ولی این نکته را در آنجا در پیشنهاد آقای اردلان قید بکنید، کمیسیون فعلی، يك، کمیسیون فعلی بگذارید. (تیمور تاش - کمیسیون فعلی یعنی چه؟)

رئیس - پیشنهاد دیگری قرائت میشود

(پیشنهاد آقای سعید مهدوی بشرح زیر قرائت شد)
بنده پیشنهاد میکنم تا روز آخر وقت مدت کمیسیون پیشنهادات قبول شود.
رئیس - آقای سعید مهدوی بفرمائید.

سعید مهدوی - بنده عقیده‌ام این است که در این موضوع حیاتی که حدودش هم معلوم شده است که در مورد ملی شدن نفت در سراسر کشور است هر وقت کمیسیون پیشنهادی را قابل توجه دید قبول کند فرض بفرمائید روز ۱۰ گذشت و يك پیشنهاد قابل توجهی بنظر يك نماینده‌ای رسیدو این پیشنهاد آمد بکمیسیون و کمیسیون هم پسندید اگر کمیسیون این را قابل توجه دانست باین لحاظ که ۱۰ روز گذشته رد نکنند بنظر بنده اگر همان روز آخر هم پیشنهادی رسید دقت بکنندو مورد رسیدگی قرار بدهند. (اردلان - چه وقت رسیدگی بکنند؟) اگر راه عملی داشت ممکن است کمیسیون تمدید بخواهد این کار باین مهمی بهتر است که مدتش محدود نباشد ممکن است بعد از ۱۰ روز يك کسی چیزی بنظرش برسد. در هر حال بسته بنظر خود آقایان است بنده اصرار

ندارم موافقت نمی فرمائید پس می گیرم ، پس گرفتم .

رئیس - دیگر پیشنهادی نیست باین بزرگی گرفته شود بنده واحده و اصلاحاتی که مورد تصویب مجلس قرار گرفته قبل از اینکه بنده اعلام رأی کنم آقای فرامرزی شرحی نوشته‌اند که دو روز است مریض هستند و عقیده‌شان همان است که در کمیسیون داده‌اند رأی گرفته می‌شود بگزارش کمیسیون با اصلاحاتی که شده است آقایان موافقین قیام فرمائید (هموم نمایندگان باتفاق آراء قیام نمودند) تصویب شد (کف زدن ممتد مخبرین جرائد و تماشاچیان و چند نفر نمایندگان)

(۵ - تعیین موقع جلسه بعد -

ختم جلسه بعنوان تنفس)

رئیس - تنفس داده می‌شود و يك روز دیگر مطابق آئین نامه جلسه خواهیم داشت جلسه آینده روز يك - شنبه خواهد بود

(۲۰ دقیقه بعد از ظهر جلسه بعنوان تنفس

ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت